

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitettujen lintulajien pesinnän häirintää sekä pesien, munien ja poikasten siirtämistä ja hävittämistä

Hakija

Väylävirasto, Meriväyläyksikkö / Mika Lehtola

Asia

Lupahakemus rauhoitettujen lintujen pesinnän häirintään sekä merikotkan, sääksen ja merimetson pesien, munien ja poikasten siirtämiseen ja hävittämiseen merenkulun turvalaitteista yleisen turvallisuuden turvaamiseksi Suomen meri- ja sisävesialueilla.

Hakemus

Väylävirasto hakee lupaa poiketa rauhoitettujen lintujen rauhoitussäännöksistä yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Väylävirastolla on vastuu pitää vesiväylät ja turvalaitteet asianmukaisessa kunnossa ja varmistaa turvalaitteiden toimivuus.

Poikkeuslupaa haetaan väylänhoidon vuositarkastus- ja kunnossapitotöihin, jotka edellyttävät pesinnän aikaista luodoilla liikkumista ja mahdollista pesien, munien ja poikasten siirtämistä tai hävittämistä. Kunnossapitotyöt kestävät muutamista minuuteista maksimissaan viiteen päivään.

Suurten petolintujen osalta lupaa haetaan korkeintaan viiden sääksen (*Pandion haliaeetus*) ja viiden merikotkan (*Haliaeetus albicilla*) pesän hävittämiseen vuosittain. Lisäksi lupa haetaan korkeintaan kymmenen merimetson (*Phalacrocorax carbo*) pesän hävittämiseen vuosittain. Muiden lajien pesiä ei ole tullut vastaan turvalaitteita huoltaessa. Kunnossapitotyöt pyritään tekemään aina siten, että linnuille syntyy mahdollisimman vähän häiriötä. Pesien poisto on viimesijainen keino. Jos jonain vuonna tulee tarpeen hävittää enemmän em. lintujen pesiä, niille haetaan erillinen lupa.

Hakemus koskee kaikkia meri- ja sisävesialueita ja Väyläviraston vastuulla olevia turvalaitteita. Kunnossapitotyöt painottuvat avovesiaikaan. Lupaa haetaan aikavälille 1.1.2026-31.12.2030. Hakija tulee hakemaan Suomen riistakeskuksesta rauhoittamattomia ja riistalajeja koskevaa poikkeuslupaa sekä muilta viranomaisilta tarvittavia lupia luonnonsuojelualueilla liikkumiseen.

Taustaa

Väylävirastolla on noin 25 500 turvalaitetta noin 16 000 kilometrillä Väyläviraston hallinnoimia vesiväyliä. Vesiväylistä noin 8 000 km ja turvalaitteista noin 10 700 kpl sijaitsee merialueilla ja 8 000 km ja 14 800 kpl järviolueilla. Yleiset kulkuväylät ja niiden turvalaitteet on merkitty Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään merikarttaan. Väylien ja turvalaitteiden asianmukaisesta kunnosta vastaa väylänpitäjä. Väylänpitoa Suomessa valvoo Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Yleiset väylät on Suomessa jaettu kuuteen väyläluokkaan ja väylien turvalaitteille on asetettu ylläpitoluokitus, jonka mukaan määritellään kunkin turvalaitteen toimivuusvaatimus väyläluokittain. Lisäksi turvalaitteiden korjaamiselle on asetettu kiireellisyysluokitus perustuen turvalaitteiden kriittisyyteen. Väylävirasto voi joutua vastaamaan viallisten ja siirtyneiden turvalaitteiden aiheuttamista vahingoista.

Turvalaitetarkastusten ja huoltojen aikataulu

Turvalaitteet tarkastetaan vuosittain talven jäljiltä. Tarkastusaika osuu osin lintujen pesimäkaudelle, eikä tarkastuksia voi lykätä pesimäkauden jälkeiseen aikaan. Turvalaitteiden osalta vuositarkastukset on määritelty tehtäväksi mahdollisimman pian jäiden lähdön jälkeen siten, että väylän käytön turvallisuus säilyy. Traficom on määritellyt määräajat tarkastuksille ja huolloille alueittain ja väylänhoitoluokittain.

Osa kiinteistä turvalaitteista huolletaan ennen pesimäkautta ja pesimäkauden alussa, jolloin voidaan jo alkuvaiheessa puuttua pesän rakentumiseen ja lintu voi siirtyä muualle pesimään. Kaikkien turvalaitteiden, myös luodoilla ja saarilla sijaitsevien, viankorjauksia tulee vikaluokitusten mukaisesti tehtäväksi ympäri vuoden, myös pesimäkaudella. Näistä kriittisimmät viat on korjattava mahdollisimman nopeasti, sillä turvalaitteiden viivytyksetön kunnossapito on turvallisuuden näkökulmasta välttämätöntä.

Toisinaan linnut, erityisesti merikotkat ja sääkset, saattavat pesiä turvalaitteessa, jolloin on tarve poistaa pesä ja siinä mahdollisesti olevat munat tai poikaset. Rauhoitettujen lintujen pesien hävittäminen tehdään vain, jos se on turvalaitteen toimivuuden tai huollon kannalta välttämätöntä, ja tällöin pyritään siihen, että pesän poisto ajoitetaan poikasten pesästä lähdön jälkeiselle ajalle.

Kuvaus turvalaitteiden kunnossapitotöistä

Tarkastus- ja huoltotöiden yhteydessä voi olla tarpeellista rantautua saarille ja luodoille, joissa osa kiinteistä turvalaitteista sijaitsee. Kelluvat turvalaitteet sijaitsevat vedessä ja eivät yleensä vaadi rantautumista. Turvalaitteet saattavat kuitenkin sijaita lähellä rantaa, jossa esiintyy myös rauhoitettujen lintujen pesintöjä. Huomioitavaa on, että suurin osa turvalaitteista sijaitsee kohteissa, joissa toimiminen ei aiheuta linnuston häiriintymistä.

Tyypillisesti turvalaitteiden tarkastustyö ja pieni huolto kestää kymmenestä minuutista noin tuntiin. Osa töistä saattaa kestää muutamia päiviä. Tällaisia töitä voivat olla esim. turvalaitteiden päivätunnuksen uusiminen, valolaitteiden vaihtotyöt tai linjamerkkien kunnostustyöt. Aiemmassa poikkeusluvassa VARELY/7683/2022 pesimäluodoilla pesimäaikaan vietettävä aika oli rajattu kahteen tuntiin. Tämä voi olla liian vähän, jos laitteisiin liittyvät akuutit korjaustarpeet ovat ennakoitua mittavampia. Hakija pyytää siksi, että huolto- ja korjaustoimenpiteet saisi saattaa loppuun merenkulkua vaarantavissa äkillisissä ja pakottavissa tilanteissa, vaikka tämä tarkoittaisi jopa kahden vuorokauden oleskelua jollain kohteella ja siitä mahdollisesti aiheutuvaa häiriötä linnuston pesinnälle. Hakija hakisi jatkossakin erillistä poikkeuslupaa suunniteltuihin toimenpiteisiin, jotka ovat kestoltaan pidempiä. Em. harvinaisissa merenkulkua tai ihmisten terveyttä vaarantavissa tilanteissa poikkeuslupaa voi olla käytännössä mahdotonta hakea kiireellisesti esim. ulkosaaristosta käsin tai jos kyse on viikonlopusta.

Turvalaitetöissä toimii pääsääntöisesti kaksi henkilöä samanaikaisesti. Keväällä tehtävät tarkastukset, pienet korjaustyöt ja vikakorjaukset eivät ole suurta häiriötä tai melua aiheuttavia. Eniten häiriötä aiheuttaa aluksen ja ihmisten saapuminen turvalaitteelle.

Lintuja ei lähestytä, saarille ei rantauduta eikä pesiä siirretä tarpeettomasti. Pesiä, munia tai poikasia siirretään tai hävitetään ainoastaan silloin, jos ne aiheuttavat turvalaitteen valon tai tunnuksen näkyvyydesteen tai estävät huoltotyön toteuttamisen. Havaitut viat ja puutteet pyritään korjaamaan aina tarkastuskäynnin yhteydessä, jolloin turvalaitetta ei tarvitse palata huoltamaan erikseen. Tyypillisiä huoltokohteita tarkastuskäynnillä on valojen ja heijastimien uusiminen.

Erillisten vikailmoitusten perusteella tehtävät korjaukset liittyvät pääsääntöisesti turvalaitteen näkyvyyteen, valojen toimivuuteen, vikaantuneisiin energialaitteisiin tai navigointitekniisiin laitteisiin. Nämä ovat turvalaitteen toimivuuden kannalta välttämättömiä töitä merenkulun turvaamiseksi, eikä näiden korjausten ajoitusta voida siirtää.

Väylänhoitotöihin kuuluu myös merimerkkien näkemäsektorien raivaukset, jolla pidetään maalla olevat merimerkit näkyvissä väylän käyttäjille. Nämä työt aiheuttavat jonkin verran melua ja kestävät tyypillisesti joitakin tunteja.

Työmenetelmät ja ennaltaehkäisy

Turvalaitteet on sijoitettu navigoinnin kannalta oleellisiin paikkoihin. Väylä ja sen turvalaitteet ovat kokonaisuus, ja yksittäisen merkin siirtäminen on usein hankalaa tai mahdotonta. Osa turvalaitteista ja niiden huoltotasoista sijaitsevat korkealla, ja niistä on hyvä näkyvyys ympäristöön, minkä vuoksi ne houkuttelevat lintuja pesimään niihin.

Vakiintuneille pesimäpaikoille on rakennettu pesäalustoja, jolloin pesiä ei tarvitse siirtää huoltotöitä tehdessä. Turvalaitteissa ja -tasoilla on käytetty myös sähköpaimenia, jotka estävät lintujen laskeutumisen ja pesimisen turvalaitteeseen. Turvalaitteiden rakenteet pyritään tekemään osin myös sellaisiksi, ettei niissä ole pesimäpaikkoja linnuille.

Turvalaitetyöt tehdään kunnossapitohenkilöstön toimesta. Samoin pesien siirto ja hävittäminen tehdään samalla, kun muita töitä tehdään, kunnossapitohenkilöstön toimesta. Suurten petolintujen pesiä on aikaisemmin jouduttu hävittämään vuodessa keskimäärin 2–5 kpl.

Lupaa haetaan kiireellisenä, sillä kunnossapitotöitä on tarpeen tehdä heti vuoden alusta alkaen. Turvallisuuden ylläpito vesiväylillä sekä lain mukaiset velvoitteet turvalaitteiden kunnossapidosta koskevat Väylävirastoa ympäri vuoden. Mahdollisuus aloittaa kunnossapitotyöt ajoissa edesauttaa myös sitä, että osa töistä ehditään tekemään ennen pesimäkauden alkua.

Määräykset, joita hakemus koskee

Hakemus koskee luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja lintulajeja.

Luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklin kannalta tärkeillä alueilla. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty. Pesiä koskeva kieltä on voimassa lisääntymisajan ulkopuolella, kun kyse on pesästä, jota laji käyttää toistuvasti. Merikotka, sääksi ja merimetso käyttävät samoja pesiä toistuvasti.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan rauhoitettujen lintujen pesinnän häirintään sekä merikotkan, sääksen ja merimetson pesien, munien ja poikasten siirtämiseen ja hävittämiseen alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa pesinnän häirintään ja pesien, munien ja poikasten siirtämiseen ja hävittämiseen on voimassa 1.1.2026-31.12.2030 koko Suomessa pl. Ahvenanmaa.

- 2 Tällä luvalla saa vuosittain ensisijaisesti siirtää ja toissijaisesti hävittää Suomen meri- ja sisävesialueilla sijaitsevista Väyläviraston vastuulla olevista merenkulun turvalaitteista vuosittain enintään viisi (5) merikotkan pesää, viisi (5) sääksen pesää ja kymmenen (10) merimetson pesää.
- 3 Pesät, joista aiheutuu vaaraa merenkulun turvallisuudelle, tulee pyrkiä siirtämään tai hävittämään ko. lajien pesimäkausien ulkopuolella.
- 4 Vain jos pesien siirtäminen tai hävittäminen pesimäkausien ulkopuolella ei ole mahdollista, voi pesät siirtää tai hävittää pesimäkaudella. Tällöin saa ensisijaisesti siirtää ja toissijaisesti hävittää myös pesissä mahdollisesti olevat munat tai poikaset. Siirtopaikan valinnassa tulee huomioida ko. lajin pesimäbiologia. Merikotkan pesimäaika on vuosittain koko maan kattaen 1.2.–15.8., sääksen 1.4.–15.9 ja merimetson 1.4.–31.7.
- 5 Pesimäluodoilta tulee pääsääntöisesti poistua saaristolinnuston pesimäaikaan 15.3.–31.7. viimeistään kahden tunnin sisällä. Pesimäluodoille suunniteltuihin pidempikestoisiin töihin tulee hakea erikseen poikkeuslupaa.
- 6 Pesimäluodoille, joilla merenkulun turvalaitteet sijaitsevat, nouseminen tulee haudonta- ja pienpoikasaikaan toteuttaa mahdollisimman lämpiminä päivinä, jotta rauhoitettujen lintujen pesintä ei vaarannu munien/poikasten jäähtymisen vuoksi.
- 7 Pesimäluodoilla pesimäaikaan liikuttaessa tulee välttää haitan aiheuttamista linnuston pesinnälle.
- 8 Mikäli turvalaitteissa ilmenee huolto- ja korjaustoimenpiteiden yhteydessä merenkulkua välittömästi vaarantavia tilanteita, joita ei ole ollut mahdollista ennakoida ja joiden luonne edellyttää välitöntä korjaamista, saa em. tilanteissa tehdä huolto- ja korjaustoimenpiteet loppuun pesinnöistä huolimatta. Tällöinkin on vältettävä tarpeetonta lintujen häirintää.
- 9 Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on Lupa- ja valvontavirasto ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
- 10 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 11 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimessa) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
- 12 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin sekä maa- ja vesialueiden omistajiin.
- 13 Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 14 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Raportointivelvollisuus on voimassa 31.1.2031 asti. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon (kirjaamo@lvv.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/7592/2025 varustettuna.

Raportissa tulee kertoa siirrettyjen ja hävitettyjen pesien, munien ja poikasten määrät ja toimenpiteiden ajankohdat lajeittain. Mikäli toimenpide on tehty pesimäkauden aikana, tulee perustella, miksi sitä ei ollut mahdollista toteuttaa pesimäkauden ulkopuolella. Lisäksi tulee raportoida, kuinka monella pesimäluodolla on pesimäkaudella käyty ja arvioida huoltotoimenpiteistä aiheutunutta häiriötä linnustolle.

Mikäli pesimäluodolla on täytynyt viipyä pesimäkaudella yli kaksi tuntia, tulee esittää peruste pidemmälle viipymiselle sekä kuvata mahdollisimman tarkasti kohteen

pesimälinnustoa ja aiheutunutta häiriötä. Linnuista voi esimerkiksi ottaa valokuvia ja arvioida työalueella olevien lintujen määrää ja sijaintia.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää yleisen turvallisuuden turvaamiseksi. Merenkulun turvalaitteiden toimivuuden varmistaminen edellyttää, että laitteita voidaan tarkistaa ja huoltaa myös lintujen pesimäajalla, ja tarvittaessa poistaa turvalaitteista merikotkan, sääksen tai merimetson pesiä. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, sillä merenkulun turvalaitteiden häiriötön toimivuus on välttämätöntä merenkulun turvallisuuden takaamiseksi.

Merikotkan, sääksen ja merimetson pesät tulee ensisijaisesti pyrkiä siirtämään, mutta pesien siirtäminen vedessä sijaitsevista turvalaitteista ei ole tarkoituksenmukaista ja saarillakin se voi olla haastavaa, joten lupa on myönnetty myös pesien hävittämiseen. Siirtäminen tai hävittäminen tulee pyrkiä toteuttamaan pesimäkauden ulkopuolella, jolloin luvan mukaisilla toimenpiteillä ei häiritä meneillään olevaa pesintää ja linnut voivat valita vaihtoehdoisen pesäpaikan jo pesimäkauden alussa. Mikäli pesät vaarantavat merenkulun turvallisuutta akuutisti pesimäkaudella, saa pesät ensisijaisesti siirtää ja toissijaisesti hävittää pesimäkauden aikana. Tämä koskee myös pesissä mahdollisesti olevia munia ja poikasia.

Hakijalla on ollut vastaava poikkeuslupa VARELY/7683/2022 vuosille 2023–2025. Vuonna 2023 poikkeusluvalla hävitettiin 2 sääksen pesää pesimäkauden ulkopuolella. Toinen pesä peitti valolaitteen ja toinen oli rikkonut valo- ja energialaitteet sekä niiden kiinnitykset. Myös vuonna 2024 poistettiin 2 sääksen pesää. Pesät poistettiin elokuussa, mutta niissä ei ollut pesintää. Vuoden 2025 raporttia ei ole päätöksen kirjoittamishetkellä tarvinnut vielä toimittaa.

Aiemmassa luvassa pesimäluodoilla pesimäajalla vietettävä aika oli rajattu kahteen tuntiin. Hakija on kuitenkin esittänyt, että huoltotoimenpiteiden ennakoimattomasta pidentymisestä johtuen luodoilla tulisi pystyä viipymään pidempään. Tämä lupa mahdollistaa sen, mutta luparaportissa tulee esittää tapauskohtaiset perusteet pidemmälle viipymiselle ja kuvata pesimälinnustoa mahdollisimman tarkasti. Lajien ja parimäärien arviointi voi kohteelle saavuttaessa olla vaikeaa, mutta aiheutunutta vaikutusta voi taustoittaa kuvaamalla työkohteella mahdollisesti varoittavat linnut ja arvioimalla niiden määrän. Lisäksi tulee huomioida lupaehdot 6 ja 7, eli pyrkiä aiheuttamaan pesimälinnustolle mahdollisimman vähän häiriötä. Raporttiin tulee sisällyttää arvio pesimälinnustolle aiheutuneesta häiriöstä. Etukäteen suunnitelluille kahta tuntia pidemmille toimenpiteille tulee jatkossakin hakea erillistä poikkeuslupaa, jotta linnustolle aiheutuva häiriö voidaan arvioida tapauskohtaisesti.

Merikotka, sääksi ja merimetso ovat elinvoimaiseksi luokiteltuja lintulajeja, eikä luvan mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä ole vaikutusta lajien suotuisaan suojelutasoon. Aiempien vuosien kokemukset osoittavat, että pesimäkauden päättymiseen odottaminen on usein mahdollista. Uusia merimerkkejä asennettaessa tulee pyrkiä estämään lintujen pesintä ennalta suunnitteleamalla merenkulun turvalaitteet huoltotasanteineen niin, etteivät ne houkuttele lintuja.

Muuta huomioitavaa

Valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto vastaa 1.1.2026 lähtien ELY-keskusten ympäristöön liittyvistä lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 63 § jos yleistiedoksianto

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Merenkulun turvallisuuden varmistaminen voi edellyttää, että merikotkan, sääksen tai merimetson pesiä joudutaan siirtämään tai hävittämään ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen ja yleisen turvallisuuden turvaamisen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää-Pakkanen ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

Päätös on annettu tiedoksi yleistiedoksiannolla.

Suoritemaksu 316 €

Tämä asiakirja VARELY/7592/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/7592/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää-Pakkanen Liisa 10.12.2025 13:31

Ratkaisija Aalto Tapio 10.12.2025 13:33